

Jmenuji se Vladimír Bružeňák a od roku 1999 učím český jazyk a dějepis na Gymnáziu Sokolov. Vystudoval jsem Pedagogickou fakultu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, kde jsem roku 2012 absolvoval i rigorózní řízení a získal titul PhDr.

Soustavně se již několik let zabývám regionálními dějinami Sokolovska ve 20. století. Vedu na škole dějepisný seminář, kde se kromě světových a československých dějin zabývám se studenty i touto problematikou a snažím se jim vtisknout myšlenku, že studium regionálních dějin je možné aplikovat na širší dějinný kontext a dospět tak k celkovějšímu a ucelenějšímu obrazu moderních dějin. Že je to snaha úspěšná, dokládám několika vybranými případy.

Například můj bývalý student pan Pavel Dohnal dnes pracuje jako archivář Státního okresního archivu v Sokolově se sídlem v Jindřichovicích, kam se svými studenty zajíždím na exkurze, aby poznali práci archiváře a badatele. Pan Jan Geier, též můj bývalý student, pracuje jako archivář v Archivu bezpečnostních složek a spolu vytváříme databázi případů 50. let ze Sokolovska, kterou v příštích letech hodláme vydat knižně. Paní Hana Kadavá (roz. Beranová, také má bývalá studentka) je učitelkou místní Základní školy Švabinského a soustavně se věnuje práci s pamětníky, do které zapojuje i část žáků.

Od roku 2011 jsem též výkonným redaktorem a přispěvatelem regionálního časopisu **Sokolovsko**, který se specializuje na dějiny a vlastivědu našeho regionu. Časopis dříve vycházel třikrát ročně, nyní dvakrát ročně. Do časopisu pravidelně přispívám svými články ((např. *Akce NORD – nález zbraní u obce Mýtina v červenci 1968 a jeho vyšetřování*, *Vladimír Brandt – smutný osud architekta jindřichovického mauzolea*, *Poprava poručíka Adalberta Kapperera v dubnu 1945 na Přebuzi* a další) a pracuji s ním na dějepisném semináři či v klasických hodinách. Tři moji bývalí studenti již též začali do časopisu přispívat. Pan Miloš Bělohlávek píše články o dějinách a osobnostech města Chodova, pracuje též jako městský historik. Pan Jan Boukal, momentálně studující vysokou školu, se věnuje dějinám středověku a hradní architektuře a na toto téma již několik článků do časopisu Sokolovsko napsal, navíc je správcem facebookových stránek časopisu, které se starají o jeho publicitu. Pan Aleš Vopat, též studující, přispívá články o židovských rodinách v regionu a jejich osudech. Má v úmyslu tuto tematiku zpracovat jako svou bakalářskou a diplomovou práci, v čemž jsem mu též nápomocen. Časopis je publikovaný i na webu - <http://mas->

sokolovsko.eu/casopisy/. V současné době spolupracuji s kolegou RNDr. Janem Vítem na hledání mladých autorů z řad gymnaziálních studentů, kteří by mohli přispívat články z oblasti přírodovědy.

Kromě vydávání časopisu se věnuji též publikační knižní činnosti. V roce 2010 jsem se podílel na vydání publikace **Historie Sokolovska** a o rok později jsem byl spoluautorem publikace **Falknov 1908 – Sokolov 2008**. Ještě roku 2010 jsem vydal publikaci **Ve spárech orlice** (spolu s historičkou sokolovského muzea R. Beranovou), mapující události 2. světové války na Sokolovsku, která byla koncipována jako menší učebnice regionálních dějin tohoto období pro zdejší školy. Učitelé ji také dle ohlasů často využívají (podobně jako mé další knihy) a kniha byla vydána i za spolupráce studentů tehdejšího dějepisného semináře.

Roku 2012 jsem vydal rovněž s R. Beranovou knihu o zajateckém táboře z 1. světové války v Jindřichovicích s názvem **Ozvěny Velké Války** (<http://www.omks.cz/cz/img.php?typ=pub&id=85>). Kniha v nákladu 800 výtisků je již prakticky rozebrána. V letošním roce jsem byl osloven Karlovarským krajem s žádostí o spolupráci v souvislosti s připravovanou revitalizací jindřichovického hřbitova a umístěním informačních turistických tabulí v místě. Vzhledem k tomu, že se mi podařilo v archivech najít celou řadu nových informací, zažádal jsem o možnost opětového vydání knihy o tyto informace doplněné. Též se mi podařilo najít prakticky ucelený seznam zhruba 4000 obětí tohoto tábora. Vzhledem k tomu, že se na mne obrací řada osob ze Srbska či Itálie s žádostí o prověření, zda jejich předek v táboře zahynul či nikoliv, rozhodl jsem se vytvořit školní projekt, jehož cílem má být vznik webových stránek jindřichovického tábora a mausolea. Studenti 1. ročníků začínají postupně zpracovávat celkovou databázi všech obětí (jméno, hodnost, data narození a smrti), která bude na stránkách umístěna. Celý projekt bude ukončen v roce 2018, v roce 100. výročí konce 1. světové války. Tato činnost povede k posílení turistického ruchu v oblasti a doufám i ke zvýšení zájmu o celé místo a jeho dějiny, neboť se jedná o největší pohřebiště 1. světové války na území ČR. Nedílnou součástí projektu je snaha vzbudit ve studentech zájem o moderní dějiny, dějiny 1. světové války a dějiny regionu, jakož i jejich počítačová gramotnost (spolupracuji samozřejmě i s kolegy, kteří vyučují výpočetní techniku).

Mou autorskou monografií se stala roku 2013 kniha **Květen bez šeríků** (<https://www.novinky.cz/vase-zpravy/karlovarsky-kraj/sokolov/1487-17758-pri>

besede-o-osvobozeni-sokolovska-uvvedena-kniha-kveten-bez-seriku.html) o konci 2. světové války na Sokolovsku, na níž jsem pracoval 3 roky a využil pramenů naší i zahraniční provenience. Při práci na knize jsem navázal přátelský kontakt s paní Evou Erbenovou z Izraele, která v době šoa ztratila prakticky celou rodinu. Ona sama absolvovala se svou maminkou Martou Löwidtovou mnohasetkilometrový pochod smrti a v koncentračním táboře ve Svatavě u Sokolova jí maminka vyčerpáním zemřela. Paní Eva později z pochodu uprchla, odešla do Izraele a o svých zážitcích vydala několik knih. V roce 2012 na mé pozvání přijela do Sokolova a účastnila se několika besed se studenty gymnázia i s místními občany, které se setkaly s nebývalým zájmem a publicitou (např. http://zpravy.idnes.cz/prezila-za-valky-pochod-smrti-ted-o-hruzach-vypravela-studentum-v-sokolove-1br-/domaci.aspx?c=A120511_115135_vary-zpravy_sou). Paní Erbenová myslím připravila studentům, jichž bylo v aule přes 200, skutečně nevšední zážitek. Na základě jejího vyprávění a mé spolupráce se sokolovským muzeem také vznikl program *Eva Erbenová aneb Jak se žilo židům za druhé světové války* (<http://www.omks.cz/cz/vypis.php?typ=html&id=261>), který naše muzeum nabízí všem základním i středním školám v regionu a který je poměrně hojně využíván (včetně návštěv našich studentů).

V témže roce, tedy v roce 2013, jsem za svou přednáškovou a publikační činnost obdržel na slavnostním předávání v městském divadle z rukou starosty města Sokolova ocenění **Osobnost města Sokolov** za rok 2013 (<http://www.zapad.cz/2014/04/18/sokolov-osobnosti-roku-2013-je-historik-a-pedagog-vladimir-bruzenak-tv-zapad/>).

Prozatím poslední mou publikací je monografie **Ve stínu Krušných hor** (<http://neoluxor.cz/popularne-naucna/ve-stinu-krusnych-hor--230844/>) o historii regionálních poboček koncentračního tábora Flossenbürg (především tábor ve Svatavě). Na knize jsem pracoval 5 let a m.j. jsem navázal dobré styky s archivem a muzeem ve Flossenbürgu-KZ Gedenkstätte Flossenbürg, kam jsem již několikrát vzal studenty na exkurzi, podobně jako do polské Osvětimi. Při práci na knize se mi podařilo nalézt seznam židovských vězeňkyň, které ve Svatavě zemřely. Mezi nimi byla i maminka paní Erbenové, a tudíž jsem mohl poměrně přesně lokalizovat její hrob, stejně jako zhruba 90 dalších židovských obětí tábora. Hromadný hrob se nalézá na sokolovském židovském hřbitově, který však byl v 60. letech prakticky zničen a v době mé práce na knize zarostlý a neudržovaný. Spolu s městem Sokolov se mi podařilo vyvinout

iniciativu na jeho obnovu, tedy vykácení náletových dřevin, úpravu místa a vztyčení několika posledních náhrobků. Též se podařilo sehnat finance na výrobu informační tabule na hřbitov a také na kamennou pamětní desku, která by obsahovala jména obětí a byla na hřbitově umístěna.

Ke slavnostnímu odhalení došlo 5. května 2015 a byla koncipována jako součást oslav výročí ukončení 2. světové války. Při té příležitosti navštívila Sokolov opět paní Erbenová, která přijela i s částí své rodiny, aby se konečně mohli dozvědět, kde paní Marta Löwidtová odpočívá. Odhalení desky na hřbitově se zúčastnili zástupci města Sokolov v čele se starostou panem Janem Pickou, zástupci Karlovarského kraje v čele s náměstkem hejtmána panem Miloslavem Čermákem, předseda Židovské obce Karlovy Vary pan Pavel Rubín, zástupce diplomatické mise státu Izraele pan Evan Yuvan (který předtím pobesedoval s našimi studenty) a desítky lidí z řad veřejnosti a též studentů gymnázia. Celý akt se mimořádně povedl, studenti (včetně několika gymnazistů) zahráli pod taktovkou paní Dvořákové několik židovských písní a studentka našeho gymnázia slečna Adéla Hanzlíková zazpívala izraelskou hymnu. Akce se též dostala do vysílání ČT, která ji dokonce uvedla ve zpravodajském pořadu Události v hlavním vysílacím čase (http://sokolovsky.denik.cz/kultura_region/obeti-pochodu-smrti-ucti-odhalenim-pametni-desky-20150320.html). (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/215411000100505/> minuta 35.).

V podvečer se zájemci sešli v aule gymnázia na křtu mé knihy Ve stínu Krušných hor. Knihu křtila sama paní Erbenová a starosta města, studenti gymnázia zajistili opět hudební vystoupení a občerstvení. Akce se mimořádně povedla, byla pro mnoho studentů zajímavým zpestřením a seznámením s tematikou holocaustu, navíc jsem již několikrát s nimi židovský hřbitov navštívil.

Odměnou za mou práci a snahu byl nejen pocit z velice vydařeného dnu a vykonané práce, ale v roce 2016 též **Plaketa Péče o válečné hroby** Ministerstva obrany, která mi byla udělena panem Ing. Imrichem Vetrákem z MO na setkání starostů v budově Krajského úřadu Karlovy Vary.

Při práci na knize Ve stínu Krušných hor jsem spolupracoval také s panem **Jiřím Padevětem**, spisovatelem a ředitelem nakladatelství Academia, jemuž jsem pomáhal materiálem a radami s jeho nyní již poměrně známou knihou Krvavé finále, do které jsem přispěl poznatky právě ze Sokolovska (<http://www.academia.cz/krvave-finale.html>).

V současné době pracuji na knize mapující události roku 1938 na Sokolovsku (pracovní název je **Morový rok** a předpokládaný termín vydání je září 2017). Touto tematikou se zabývám již zhruba 10 let, když jsme s panem Jiřím Převrátillem založili o.s. Klub 1938-Četnická stanice Habersbirk (současný název z.s. Prapor SOS Falknov nad Ohří, <http://www.sosfalknov.cz/>), který se věnuje bezpečnostním sborům tzv.1. republiky. Vybavení dobou výstrojí a výzbrojí a dobovými uniformami jsme uspořádali řadu přednášek na sokolovských základních školách věnovaných problematice září 1938 a tehdejším událostem, které se setkaly se značným ohlasem (např.

http://2zs.sokolov.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=549:pednaka-phdr-brueaka-mnichov-1938-a-sokolovsko&catid=39:kulturni-akce).

Kromě toho jsme uspořádali celkem 4 velké akce pro veřejnost v obci Krajková (v letech 2006-2008 a 2011), které byly pokusem o rekonstrukci tamních událostí formou tzv. reenactingu. Akcí se jakožto diváci účastnila i celá řada žáků a studentů a několik studentů gymnázia mělo příležitost v akci přímo vystoupit (pánové Pavel Výstrach a Pavel Olšmíd, pan Výstrach dnes studuje vojenskou akademii). Akce připomněly obyvatelům regionu neblahé události roku 1938 velmi zajímavou zážitkovou formou, jejíž součástí byly i pietní akty u pomníků událostem věnovaným (např. http://old.zapad.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=7660).

Mé knihy mají v regionu poměrně velký ohlas a jsou již prakticky rozebrány. Jsou též velkou motivací pro mnoho žáků a studentů základních a středních škol (jak mám zjištěno), aby se více o problematiku místních dějin zajímali a případně svým dílem v budoucnu i k rozšíření znalostí o regionálních dějinách přispěli. Řada učitelů mé knihy v hodinách používá, v našem **Krajském vzdělávacím centru** jsem měl též několik přednášek pro kolegy z řady zdejších škol, které byly zaměřeny na konkrétní témata z dějin Sokolovska ve 20. století. Také jsem jim předal řadu materiálů (prezentace, pracovní listy...), které mohou ve svých hodinách použít, což se také děje.

V roce 2009 se nám podařilo v Habartově, v budově bývalé české školy, otevřít malé muzeum, které se věnuje událostem roku 1938

(<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/1383612-habartov-otevrel-cetnicke-muzeum>). V muzeu jsou vystaveny artefakty, dioramata a celá řada doprovodných textů (jichž jsem spoluautorem), které návštěvníka provedou onou pohnutou dobou v československém pohraničí. Pro návštěvy škol jsem vypracoval též pracovní listy,

kteří řada exkurzí využívá, včetně našich studentů, se kterými do muzea jezdím. Též jsme pořádali několik muzejních nocí, při nichž jsme muzeum ještě více zpřístupnili veřejnosti a doprovodným programem (především pro děti) jsme návštěvníkům připravili zajímavé zážitky (<http://habartov.webnode.cz/news/v-habartovskem-muzeu-bezpecnostnich-sboru-probehla-treti-muzejni-noc/>). Muzeu byl dokonce věnován jeden díl pořadu ČT **Toulavá kamera**.

Kromě publikační činnosti se též věnuji spolupráci s Muzeem Sokolov. V roce 2010 jsem spoluvytvářel výstavu s názvem **Druhá světová**, která mapovala dějiny 2. světové války ve světě s odrazem v našem regionu. Jedním z výstupů výstavy byla řada panelů s texty a fotografiemi, které od té doby putovaly několika sokolovskými školami (včetně gymnázia) a ukazovaly žákům a studentům události oné doby. V průběhu minulých let jsem v prostorách muzea uspořádal řadu přednášek na téma Sokolovsko ve 20. st., například o událostech roku 1938, o zajateckém táboře v Jindřichovicích či osvobození Sokolovska americkou armádou. V souvislosti s posledním jmenovaným tématem jsem byl autorem myšlenky vybudovat pomník zajateckému lazaretu v Sokolově, kde za 2. světové války zemřelo 2300 sovětských zajatců a který na konci války osvobodila americká armáda. Poměry v táboře natočil tehdejší voják USA a pozdější filmový režisér Samuel Fuller, jemuž jsme se rozhodli též vytvořit pamětní desku. Spolu s ředitelem muzea panem Ing. Michaelem Rundem jsme v tomto směru vyvinuli aktivitu, která nakonec slavila úspěch a v roce 2011 byly pomník i pamětní deska odhaleny (<https://www.novinky.cz/mff-kv-2011/cvrkot-ve-varech/238147-filmari-odhalili-desku-legende-tocici-nemecka-zverstva.html>). Velmi nám vyšlo vstříc město Sokolov a ředitelství Mezinárodního filmového festivalu Karlovy Vary, které celou akci finančně podpořily. Na odhalení pamětní desky dokonce přijela Fullerova žena a dcera. S panem Rundem jsme též vytvořili v muzeu malou expozici Samuelu Fullerovi věnovanou, kde se pouští i onen film z roku 1945 s drastickými záběry z osvobozeného lazaretu. Film jsem opatřil českými titulky a při návštěvě studentů v muzeu jej zároveň komentuji. Spolu s programem o Evě Erbenové tak tvoří expozice zajímavý celek informující o dějinách 2. světové války na Sokolovsku. S panem Rundem jsme též vystoupili v pořadu ČT **Jaro 1945-když u nás končila válka**, který byl právě Samuelu Fullerovi, zajateckému táboru i ženskému koncentračnímu táboru ve Svatavě věnován

(<http://www.ceskatelevize.cz/porady/11059888231-jaro-45/215411033110018/>). Film je vhodným materiálem pro výuku v hodinách dějepisu-autentické a studentům dobře známé místo najednou nabývá jiných, hrozivějších obrysů a pomáhá tak (spolu s pedagogem) vytvářet a doplňovat historické vzdělání mladé generace.

V současné době také vedu práci studentky 1. ročníku slečny Markéty Štekové, která se rozhodla ke středoškolské odborné činnosti a přihlásila se do soutěže Eustory. Jakožto téma jsme společně vybrali jednu konkrétní skupinu 3. odboje na Sokolovsku v období 50. let. Skupina byla vyšetřovacími orgány nazvána **Kičera a spol.** a účastní v ní byli především tzv. vyakčnění důstojníci a vojáci sokolovské vojenské posádky. Za tím účelem jsme již spolu v době mimo vyučování navštívili Vojenský historický archiv Praha, Archiv bezpečnostních složek Praha a Národní archiv Praha, kde jsem studentku učil práci badatele (vyplňování badatelského listu, objednávání materiálu, práci s fondy a inventáři), jakož i základy samotného studia archivních materiálů a jejich zpracování. Také se nám podařilo kontaktovat několik pamětníků, konkrétně pamětníky Jana a Pavla Rundovi, syna jednoho ze zatčených pana Vladimíra Kotvu z Kaplice (syn zatčeného Josefa Kotvy) a vnuka dalšího zatčeného pana Martina Motlíka z Lokte (vnuk zatčeného Čenka Zuny). Oba pány jsme navštívili a studentka měla možnost přímo vyzpovídat osoby, jejichž příbuzní byli přímými aktéry daného případu. Také jsme získali řadu cenných dokumentů a fotografií. Získaný materiál hodláme zpracovat nejen do podoby soutěžní práce, ale osobně jsem studentce nabídl možnost téma dále rozšiřovat a spolupracovat (společně s výše zmíněným bývalým studentem a archivářem z Archivu bezpečnostních složek panem Geierem) na knize, která by se Sokolovskem 50. let zabývala komplexně. Myslím, že v její podobě zraje další zajímavý talent badatele regionálních dějin.

Od roku 2015 jsem se také stal sokolovským kronikářem. Poznatky z této práce často přenáším mezi studenty, kdy jim vysvětluji, co taková práce obnáší, co jsou kroniky a jak vypadají, jaké jsou zásady psaní, kde jsou kroniky uloženy atp. Pro studenty jde opět o poměrně zajímavý poznatek z oblasti regionálního písemnictví a v neposlední řadě jim ukazuji a přibližuji materiál, ze kterého jednou budou moci čerpat ve své vysokoškolské práci. S konkrétními starými kronikami a matrikami navíc díky portálu www.portafontium.cz pracujeme v hodinách již nyní, kdy si studenti zkouší práci paleografa či genealoga a pokusně sestavují části svých rodokmenů.

S kolegou Vladimírem Rozhonem také připravujeme každý rok studenty na celostátní **dějepisnou soutěž v Chebu**, kam se po okresních a krajských kolech sjíždí na 80 gymnázií z celé republiky a Slovenska. Největšího úspěchu jsme však dosáhli již v poměrně vzdálené době, v roce 2004 obsadil náš tým 3. místo. Od té doby bohužel končí naše družstva kolem místa 30.–40., avšak ve srovnání s náročností soutěže a vzhledem k množství zúčastněných týmů je i toto možno považovat alespoň za částečný úspěch.

Čestně prohlašuji, že s výjimkou financování vydávání mých knih a časopisu Sokolovsko žádná z mých aktivit zatím nebyla finančně podpořena žádnou cenou či grantem. Knihy Ozvěny Velké války a Falknov 1908–Sokolov 2008 vydalo a financovalo Muzeum Sokolov, knihu Květen bez šefíků a práci na ní jsem financoval z vlastních zdrojů a zdrojů nakladatele pana Arnošta Mouchy (Svět křídel) a vydání knihy Ve stínu Krušných hor finančně podpořil Karlovarský kraj a několik obcí. V rozpočtech nebyla nikdy uvedena jakákoliv odměna pro autora a nemám ani procenta z prodaných výtisků, sám jsem za poslední dvě knihy obdržel jen přibližně 30 autorských výtisků, které jsem rozdál těm, kteří mi s knihami pomohli. Veškeré cesty do archivů, knihoven a dalších institucí, nákup materiálu pro knihy (fotografie...), jakož i další podobné aktivity hradím výhradně z vlastních zdrojů.

V Sokolově 5. 11. 2016

PhDr. Vladimír Bružeňák